

HEIDL GYÖRGY LAUDÁCIÓJA A SZENT ISTVÁN TUDOMÁNYOS AKADÉMIÁN TÖRTÉNŐ SZÉKFOGLALÁSA ALKALMÁBÓL

Heidl György 1967-ben született Várpalotán. Egyetemi tanulmányait a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen (ma PTE) és a Közép-Európai Egyetemen végezte magyarművészettudomány, illetve Medieval Studies szakokon.

1993-tól kezdve egyetemi oktató, aki 2000-ben szerzett PhD fokozatot, majd 2012-ben habilitált. A PTE Esztétika és Kulturális Tanulmányok Tanszék vezetője, 2018-tól egyetemi tanárként. Egyúttal igazgatója a Pécsi Egyházmegye Keresztény Örökség Kutatóintézetének.

Tagja: a Nemzetközi Patrisztikus Társaságnak, a Magyar Patrisztikus Társaságnak, melynek alapító tagja és egyúttal elnökségi tagja is; szintén tagja a Magyar Filozófiai Társaságnak és a Magyar Ókortudományi Társaságnak.

Szerkeszti: a Catena Monográfiák, illetve a Catena Fordítások, a Hit és Tudás monográfia sorozatokat (ez utóbbinak főszerkesztője), továbbá a Principium Journal – nemzetközi folyóiratot (2015 óta főszerkesztője), illetve szerkesztette a Katekhón Teológiai és Filozófiai Folyóiratot.

Tudományos munkássága: Fő kutatási területe az ókeresztény irodalom, teológia és művészet, valamint a késő-antik filozófiai iskolák, különösen az újplatonikusok, illetve az antik és középkori művészet- és szépségelméletek. Legtöbb publikációja – köztük több kötetnyi műfordítás – Szent Ágoston életművével, valamint Szent Ambrus, Szent Jeromos és Órigenész munkásságával kapcsolatos. Vonatkozó kutatásai és angol nyelvű publikációi ismertté és elismertté tették a nemzetközi szakmai közösségben is, rendszeres előadója nemzetközi konferenciáknak, és részt vesz nemzetközi kutatási programokban. Könyv alakban is megjelent, angol nyelven írt doktori disszertációjában, amely jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki, rámutatott arra, hogy Szent Ágoston korai munkáiban felismerhetők az alexandriai teológus és exegeta, Órigenész allegorikus Szentírás-magyarázatainak és a mögöttük meghúzódó teológiai alapfeltevéseknek az erős hatása. Szigorúan tudományos munkássága mellett szívesen vállal népszerűsítő előadásokat is, amelyekben a katolikus egyház tanait mutatja be történeti összefüggésben, közérthető módon. Ismert továbbá internetes blogjáról, továbbá zeneszerzői-előadói tevékenységéről is. 2014 óta a Pécsi Egyházmegye kulturális, tudományos és kommunikációs tevékenységének is irányítója, Udvardy György megyéspüspök úr felkérésére. Négy gyermek édesapja, felesége szociális területen dolgozik.

Újdonsült tagtársunk tehát alapvetően a patrisztikus irodalom kutatója. Miért is oly hasznos az egyházatyák műveinek tanulmányozása? Először is megérteti az elfogulatlanságra törekvővel azt, hogy a keresztény vallás milyen értelmes, s hogy már korai gondolkodói a tudást, a tudományt mennyire természetes szövetségesüknek tekintették. Másodsorú gondolkodás- és életmódot, vagyis spiritualitást kínál a mai hittudománynak, hiszen ama kor nagy teológusai, az egyházatyák szentek is voltak. Talán ezért is hívta fel a figyelmet tanulmányozásának fontosságára a II. Vatikáni Zsinat. Harmadszor, a katolikus tanítás első nagy szintézise fűződik az egyházatyák nevéhez.

Mit jelent a keresztény tanítás nagy szintézisét megalkotni és így nagy teológussá (egyházdoktorrá vagy egyházatyává) lenni? Ehhez – Schütz Antal megfogalmazása szerint - nem elég a tehetség, nem elég a szakmai felkészültség sem, hanem kell az egyházi és kulturális élet virulenciája, termékeny kölcsönhatása, a teológiában pedig a hit központi igazságainak a tanulmányozása, az azok közti arányosság megtalálása, vagyis a dolgok helyes becslése, kiegyensúlyozott látása, tárgyalása is. Ami apologetikai, apológiai, polémikus, pozitív, spekulatív dogmatikai és gyakorlati feladat egyaránt. Ennek a feladatnak akkor felel meg a teológia, ha tudományosan igazolja magát a hittényt, vagyis a katolikus embernek azt a magatartását, mellyel meghajol a tanító egyház tekintélye előtt. Ennek az apologetikai

hídverésnek két pillére a bölcsélet és a történelem. A hittény tartalmát alkotják az egyes hitigazságok. Ezekkel szemben a hittudománynak két fronton van kettős feladata: kifelé meg kell védenie a kinyilatkoztatás-tagadó pogánysággal szemben – ez az apológia, és befelé a kinyilatkoztatás-hamisító eretnekségekkel szemben – ez pedig a polémikus vagy kontroverz teológia. A hívek számára igazolnia kell továbbá a hitigazságokat, mint kinyilatkoztatott tanítást, és pedig a kinyilatkoztatás forrásaiból és a közvetlen hitszabályból, az egyház mindenkor élő tanításából. Ez lenne a pozitív dogmatikai feladat, melyben a biblikus tudomány és az élő hagyomány-kutató egyháztörténet területei nyílnak meg. Aztán át kell világítani a hitigazságok tartalmát a hittől és az emberi tudományoktól megvilágosított elme segítségével, kimutatva azoknak az emberi cselekvésre és más tudományokra való kihatását és összefüggését. Ez lenne a spekulatív dogmatikai feladat, ami a hittudományok virágkoraiban a teológia szíve volt. Végül az igazi nagy teológusok át tudják vezetni a hitigazságok hatóerejét a hitélet, s egyáltalán az emberi élet egész területére, vagyis az erkölcsi, a jogi, a liturgikus, aszkétikus, pedagógiai, társadalmi életre egyaránt. Ha egy pillantást vetünk a történelemre, azért a teológia virágkoraiban is más- és más szemponton volt a hangsúly. A patrisztikában a vezér szerepét az apológia és a polémia, a skolasztikában a spekulatív teológia, a trienti zsinat után a polémia és a pozitív dogmatika játszotta, ám a láthatatlan vezér mindig a spekulatív teológia maradt és marad.

Igaz, hogy – Puskás Attila tagtársunk megfogalmazásában - a Zsinat után születtek ilyen-olyan összefoglaló művek, de ez az új nagy szintézis még várat magára.

A patrisztika tehát sok és okféle termékenyítő gondolatot, teológiai modellt kínál a ma élő és alkotó teológusok számára is. Kívánjuk most széket foglalt tagtársunknak, hogy munkássága segítse egy ilyen nagy szintézis előkészítését!

Budapest 2018. szeptember 03.

Kuminetz Géza